

OSKARBI

ILUNTASUNAREN AURREAN, KANTUAREN ARNASA

Bost hamarkada baina gehiagoko ibilbidearekin, Oskarbi taldeak badaki zer den egoera zailtan musikaren eta kulturgintzaren haria elikatzea. Ez Dok Amairuren garaietatik gaurdaino, herri kantak eta sormen propioa izan ditu iturri. Hamabigarren diskoa grabatzen ari dira, dozena bat kantetatik lau Beasaingo Loinatz abesbatzarekin.

Hasierako zazpikotea
lehen diskorako ateratako
argazkian, 1969an

 URKO APAOLAZA AVILA

Musika talde gutxi izango dira Euskal Herrian halako ibilbide luzea dutenak. Oskarbi 54 urte beteko ditu azaroan: zientoka kantaldi, hamaika disko eta jakintza oso bat. Hamabigarrena grabatzen ari dira, eta esperientzia hori ez zaie batere gaizki etorriko pandemiak hankaz gora jarritako kulturgintzaren munduko erronka berriei aurre egiteko, Frankismoaren iluntasunean hasitako katea ez dadin eten.

1966ko azaroan hasi zituen lehen entseguak Oskarbi taldeak. Bere kideetako batzuk, Iñaki Maritxalar, Carmelo Arren eta Joxelu Treku, Errenteriako Don Bosco zentroko haur eskolanian aritzen ziren kantuan, baina hura desegin zenean taldea osatzea pentsatu zuten, euskal kulturaren alde zerbait egiteko asmoz. 15-16 urte besterik ez zituzten. Berehala beste lau lagun batu zitzaizkien (Itziar Maritxalar, Mari Jose Fernandez, Maite Arizkorreta eta Kepa Garbizu), eta halaxe hasi zen

zazpikotea Eurovisioneko modako kantak euskaratu eta beraiek sorturiko melodiekin abesten, panorama musikalean otxoteak eta koruak besterik ez zeudenean.

Segituan, ordea, beste bide bati ekin zioten: jazz, gospela eta antzeko erritmoekin sormen lan polifoniko berritzaileak egiten. “Adibidez, Azkueren kantutegitik hartzen genuen melodia bat eta beste erritmo batekin ahotsak egin genizkion –dio Joxelu Treku taldekideak–. Tesitura altuagoan kantatzen genuen, eta oso azkar, orain harriruta geratzen gara orduko grabazioekin. Gazteak ginen eta dinamika handikoak, zerbait egiteko gogoarekin”.

Treku da, Iñaki Maritxalarrekin batera, hasierako taldetik Oskarbin urte guztietan jarraitu duen bakarra; esan liteke bakoitzak bere arloan egindako lanari esker eutsi diola taldeak: “Eta batez ere funtsezkoa izan da entseatzea”, dio Konstantzia, alegia.

OTEIZAREN UKITUA

Don Boscoko abesbatzako zuzendari izandako Luis Romero Eskamendi antxotarrak lagundu zien hasiera haietan konposizio eta zuzendaritza lanetan. Kanturako dohain eta afizio itzelekoa –besteak beste Aita Donostiaren abesbatzan aritua–, Romerok herri kantutegi tradizionalarekin ez ezik, abangoardiako korrante garaikideko erreferente zen Jorge Oteizarekin jarri zituen harremanetan Oskarbikoak, haren oso laguna baitzen. Trekuk oroitzen du 1969an Arantzazun apostoluak jartzen ari zela artista ezagunarekin egindako egun pasa: “Egun osoa aholkuak ematen pasa zuen, euskal kultura gora eta behera, ukituta etorri nintzen”.

Geroztik, Oteizaren *Androkanto* eta antzeko lanetan inspiratuta estetika kantuak osatu zituzten, eta, esaterako, berak diseinatu zituen taldearen logotipoa eta lehen diskoaren portada. Beste

iturri garrantzitsu bat Bitoriano Gandiaga izan zen: hura ere han ezagutu zuten, Arantzazun, eta haren poemak sarritan erabili zituzten kantuen letrak osatzeko. Norabide horretan, ezinbestean egin zuten topo Ez Dok Amairurekin.

1967ko amaieratik 1971ko udara arte izan zen Oskarbi Ez Dok Amairuko partaide; garai oparo horretan 60 kantaldi eman zituzten elkarrekin. Frankismo betean, garrantzitsua zen kalean egotea, arnasbide bakarra zen askorentzat zentsura gainduta eta euskara hutsean kantatzeko. Jaialdietako hitzak, adibidez, Informazio eta Turismo ordezkarietara bidali behar izaten zituzten aurrez: *La Felicidad*, *Los dos tan felices...* Jakina, zorioneko poliziarik ez zegoela ikusiz gero, egitarau ofiziala alboratu eta zentsura pasa gabeko euskal kantekin hasten ziren.

1968an ez zen giro Euskal Herrian, Oskarbiko kide batzuek Martuteneko espetxean pasa zuten denboralditxo bat eta Gipuzkoan salbuespen egoerak biziki zaildu zuen kantaldiak egitea. Horregatik, sarritan Nafarroara eta Lapurdira jotzen zuten kantatzera. 1969ko martxoan, Donostian egiten ziren bileretako batean ondu zen *Ikuskaria* egiteko asmoa -Ez Dok Amairuren emanaldi bateratu bat, artista bakoitzaren pasea izan beharrean-, hurrengo urteetako *Baga*, *Biga*, *Higa* izeneko *Sentikari* sonatuaren aurrekaria kontsideratu litekeena.

IRAULTZATXOA EZ DOK AMAIRUN

Oskarbi ez zuen soilik musikalki eragin Ez Dok Amairun, gazteagoak izanagatik, zazpi lagunek iraultzatxo ere ekarri zuten: “Eman genion beste bizitasun bat, baina beraien ekarpenek ere guri sekulako jakinduria eman ziguten”, dio Trekuk. Talde izaera zuten mugimenduko partaide bakarrak ziren, eta horrek zailtasun batzuk ere ekarri zizkien, “adibidez, gu zazpi izanda, zenbat boto genituen eta zenbat kobratu behar genuen, bakarlariek bezala?”

Testuinguru horretan, profesionaltasun eta militantziaren arteko eztabaida etorri zen: Oskarbikoek egunero entseatzeko zuten euren kabuz, eta talde handian entsegu eta kantaldi gehiago egitea ezinezkoa zen eurentzat. “Bakarlariek batzuek bazuten aukera eta normala den bezala beraien bidea jorratzen hasi ziren. Guk ez dugu sekula dirurik izan Oskarbitik bizitzeko, afizio bat izan da”, azaldu digu taldeko beteranoak. Hala, 1971n *Baga*, *Biga*, *Higa*-ko hainbat kan-

talditan aritu ostean talde handia utzi zuten, baina harremana hautsi gabe.

Hortik gutxira desegin zen Ez Dok Amairu, profesionaltasunaren inguruan zeuden arazoengatik eta eztabaida praktikoenengatik ez ezik, 1971ko urriaren 31n Larraitzen egindako gaueko jaialdiagatik eta orduko ELAn izandako zatiketarik ere bai, dirudienez, denak abertzale izanik ere, euren artean diferentziak baitzeuden, Trekuren arabera.

Oskarbi jarraitu zuen 70eko hamarkada gorabeheratsua igarota ere ohol-tzetan eta estudioetan, aldian-aldian kide gehiago edo gutxiagorekin, baina beti afizioa erronka berriz elikatzen: hango bira bat, hemengo kantaldi bat, disko berria... “Etapa asko izan ditugu, baina beti izan dugu helburu bat buruan, motibazio hori beharrezkoa da”, dio Trekuk. Orain, larrialdi garaiotan, badute beste desafio itzel bat hamabigarren diskoarekin. ●

12. DISKOA

BI HERRI KANTA, ZAZPI KANTA BERRI ETA LOINATZ ABESBATZA

1969an Urnietako salesiarren ikastetxean grabatu zuen lehen disko txikia Oskarbi, Bartzelonatik Herri Gogoak ekarritako soinu ekipoarekin. Hamar urte geroago kaleratu zuten binilo formatuan azken aldiz, eta tarte luze baten ondoren, 2000. urte inguruan jauzi teknologiko digital ikaragarria eman zuten. Hamabigarren diskoarekin lanean ari dira orain, berritasun bat izango duena gainera: Beasaingo Loinatz abesbatzarekin lau kanta grabatuko dituzte.

Lehendik ere eman izan dituzte kantaldiak abesbatzaz lagunduta, baina grabatzea beste kontu bat da Jose Luis Trekuren esanetan. Are gehiago osasun larrialdiarekin baldintzak zaildu direlako, “oso konplexua da, batez ere abesbatzarentzat, denek batera kantatzeko”. Horrez

gain, Artzeren poemekin eta eurek propio sortutako letrekin hainbat abesti izango ditu diskoak, baita Oskarbiaren *Trebiñun dantzan* ere.

Hainbat kide batu zaizkie gainera, beste belaunaldi batekoak eta musika ikasketadunak. Horrek aukera ematen die batzuei zein besteei, nola teknikan hala sorkuntzan sakontzeko: “Partitura jakitea ondo dago, baina guk inprobisatu egiten dugu eta instrumentuekin ere hori da behar duguna. Baina bestetik, jende gazteak bizitza eman digu eta musikalki heldutasun bat”.

Diskoa datorren udaberriko prest izatea espero dute eta horrek aitzakia paregabea emango die jarraitzeko, aurkezpen kontzertuen bidez, gustatzen zaiena egiten: areto eta plazak musikaz biziberritzea.

Oskarbi partaide berriak ere baditu gaur egun.